

کاوشی در ساختار و کارنامه

مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح

مسیح بهنیا

درآمد

در سال ۱۹۹۹ نهاد جدیدی در صحنه بین‌الملل تأسیس شد که به «مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح»^۱ مشهور گردید. هدف اولیه‌ی تأسیس این سازمان آسیایی، ایجاد آرگانی قدرتمند در صحنه روابط منطقه‌ای کشورهای آسیایی، مشابه با «پارلمان اروپا» بوده است. این مجمع که تا به امروز شش اجلاس برگزار کرده است، قرار است اجلاس هفتم خویش را در سال ۲۰۰۵ در تهران پایتخت ایران برگزار نماید. به این جهت در این مقاله تلاش بر آن است که ضمن بیان تاریخچه و فلسفه‌ی تأسیس این نهاد آسیایی، به معرفی ساختار و ارکان داخلی آن، پرداخته و ارزیابی کوتاهی از

فعالیت‌های این سازمان ارائه نمایم.

۱- تاریخچه و فلسفه‌ی تأسیس «مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح»

با اصرار بسیاری از کشورهای آسیایی به ویژه کشورهای جنوب شرقی آسیا نظیر کامبوج، بنگلادش، فیلیپین و نپال، مبنی بر تأسیس نهادی آسیایی مشابه «پارلمان اروپا»، سرانجام در سپتامبر سال ۱۹۹۹، پس از تصویب منشوری ۱۱ ماده‌ای «مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح» در «داکا» پایتخت کشور بنگلادش، تأسیس شد. در همان روز «مقررات مجمع پارلمانهای آسیایی

1. Association of Asian Parliaments For Peace

برای صلح» به تصویب مجمع عمومی این نهاد آسیایی رسید. این قانون که حاوی ۱۴ ماده است، در حقیقت مقررات تکمیلی منشور را شامل می‌شود. نکته جالب درخصوص «مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح» آن است که اعضای تشکیل دهنده این نهاد آسیایی، به دو دسته تقسیم می‌شوند: دسته اول کشورهای عضو منشور هستند که منشور مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح را امضاء نموده‌اند. هر یک از این کشورها می‌توانند ۵ عضو به مجمع مزبور معرفی کنند؛ در حال حاضر سی و هفت کشور به این شیوه در مجمع عضویت دارند که عبارتند از: نپال، پاکستان، بحرین، فلسطین، قطر، کره جنوبی، فدراسیون روسیه، عربستان سعودی، سوریه، تایلند، سریلانکا، سنگاپور، تانگا، ترکیه، تاجیکستان، ازبکستان، ویتنام، یمن، مغولستان، مالدیو، مالزی، لبنان، لائوس، جمهوری قرقیزستان، کویت، اردن، عراق، جمهوری اسلامی ایران،^(۱) چین، کره شمالی، فیلیپین، قبرس، کامبوج، بنگلادش، بوتان و جزایر کریباتی.

دسته دوم کشورهایی هستند که منشور را امضاء نکرده‌اند یا به عبارت دیگر به عضویت رسمی مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح در نیامده‌اند لکن به عنوان اعضای ناظر، به مجمع دعوت گردیده و در جلسات سالانه حاضر شده‌اند. هر یک از این گونه کشورها ۲ عضو به مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح، معرفی

می‌کنند. در حال حاضر، هفده کشور به این شکل در نهاد آسیایی مزبور، عضویت دارند که عبارتند از: ژاپن، عمان، جمهوری آذربایجان، هندوستان، قزاقستان، امارات متحده عربی، ترکمنستان، پالاو، گینه جدید، پاپوا، جزایر ساموآ، جزایر سولومون، توالو، جزایر نائورو،^(۲) میکرونزی، جزایر مارشال، جزایر فیجی.^(۳) اعضای این کشورها، درخصوص تصمیم‌گیریهای مرتبط با مفاد منشور، حق رأی نخواهند داشت و صرفاً به این جهت در جلسات سالانه مجمع حاضر می‌شوند که اگر تصمیمات مجمع، مغایرتی با حقوق و سیاستهای کشورهای غیر عضو مجمع داشت، عکس‌العمل نشان داده و نظرات خویش را ابراز کنند.^(۴)

در مقدمه‌ی منشور مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح، آمده است: «از آنجایی که قرن بیستم، از یک سو قرن امیدواری و پیشرفت بشر در زمینه‌های مختلف علم و تکنولوژی بوده و از سوی دیگر قرن ناامیدی و فقر شدید بشر در بسیاری از نقاط جهان، تلقی شده؛ از آنجایی که دستاوردهای حاصل شده در قرن بیستم، باید همچنان در مسیر تکامل و پیشرفت باشند تا رفاه و مزایای بیشتری را برای نسلهای آینده بشری، به دنبال بیاورند؛ از آنجایی که صلح و مشارکت میان تمام ملل، در جهت نیل به اهداف فوق، امری ضروریست؛ از آنجایی که صلح، وضعیت خوشایندی است که در صورت وجود

آن، مردم می‌توانند در سایه ابراز تواناییها و استعدادهای بالقوه‌ی خویش زندگی با ارزش و پرمعنایی داشته باشند و سرانجام از آنجایی که نمایندگان مجالس مقننه در هر کشوری، در برقراری نظم و امنیت بین‌المللی به دور از هر گونه نابسامانیها و مصیبت‌های جنگ، نقشی حیاتی ایفا می‌کنند و این امر (یعنی برقراری نظم بین‌المللی در سرتاسر جهان) از اهداف اولیه سازمان ملل می‌باشد:

صلح^۲، اهداف و صلاحیت‌های مجمع را در موارد ذیل خلاصه کرده است:

- ۱- فراهم کردن زمینه همکاری بیشتر میان نمایندگان کشورهای آسیایی برای تبادل نظرات، اندیشه‌ها و تجربیات در جهت بهبود و توسعه استراتژیهای عمومی و طرح‌های اجرایی برای ترویج صلح در منطقه آسیا (به طور خاص) و در کل جهان (به طور عام)؛
- ۲- ارائه برنامه‌هایی به منظور همکاریهای بین‌المللی و منطقه‌ای به جهت دستیابی به صلح در سطح قاره‌ی آسیا و ترویج آن در سطح جهان؛
- ۳- رعایت و حمایت اهداف و اصول مقرر در منشور سازمان ملل متحد و توسعه روابط دوستانه میان پارلمان‌های کشورهای آسیایی؛
- ۴- فراهم کردن زمینه‌های همکاری بیشتر میان پارلمان‌های کشورهای آسیایی به منظور حمایت و دفاع از حقوق بشر و اصول بشر دوستانه در جهت ایجاد جوامع مدنی مبتنی بر دموکراسی و عدالت در سطح قاره آسیا؛
- ۵- ترویج فرهنگ صلح در جوامع آسیایی از طریق به کارگیری ابزارهای متنوع آموزشی، فرهنگی و....

ما پارلمان‌های آسیایی در شهر تاریخی «داکا» پایتخت کشور «بنگلادش»، گردهم جمع شده‌ایم و در آغاز قرن جدید، به منظور تحقق آرمانها و آمال فوق، نهاد جدیدی به نام «مجمع پارلمان‌های آسیایی برای صلح را ایجاد کرده‌ایم.»

به این ترتیب فلسفه‌ی تشکیل «مجمع پارلمان‌های آسیایی برای صلح» را می‌توان به طور خلاصه در هماهنگ‌سازی پارلمان کشورهای آسیایی با یکدیگر، در جهت کاهش فقر و سایر مصیبت‌ها و نابسامانیهای ناشی از جنگ و در سطحی بالاتر، برقراری صلح و امنیت و نظم در سطح قاره پهناور آسیا» برشمرد؛ به این جهت بررسی اهداف و سیاست‌های مجمع حائز اهمیت است.

۲- اهداف و صلاحیت‌های مجمع پارلمان‌های آسیایی برای صلح

ماده (۱) «منشور مجمع پارلمان‌های آسیایی برای صلح»

در راستای نیل به اهداف مزبور، مجمع از کلیه اعضای تقاضا کرده است که در هر نشست سالیانه، آخرین تجربیات، دستاوردها و پیشنهادات خویش را در قالب موضوعات ذیل ارائه نمایند: جنب کشورهای عضو این سازمان، به منظور تدوین یک منشور حقوق بشر آسیایی انجام شده است که در قسمتهای بعدی بیشتر به آن اشاره خواهیم کرد.

۳- ترکیب و ساختار مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح

مطابق ماده (۲) «منشور مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح»، سازمان مزبور از ترکیب گروههای ملی پارلمان مجالس مقننه دولتهایی که دارای حاکمیت مستقل بوده و در سطح قاره‌ی آسیا واقع شده‌اند، تشکیل گردیده است. در ادامه همین ماده مقرر شده است:

«منظور از کشورهای آسیایی در این منشور، کلیه کشورهای آسیایی است که مطابق رویه‌های سازمان ملل متحد، در منطقه آسیا- پاسیفیک واقع شده یا قسمتی از قلمرو آنها در خاک قاره آسیا قرار گرفته است». مواد (۳) و (۴) «مقررات مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح»^۶ به ساختار و ترکیب گروههای ملی،^(۶) اختصاص داده شده است. مطابق این مواد، هر گروه ملی پارلمانی موظف است رونوشتی از قوانین خویش را به محض تصویب، به دبیر کل مجمع

۱- فرهنگ صلح

- امنیت فردی و جمعی؛

- نقش نمایندگان مجلس قانون گذاری در ترویج صلح؛

- نقش زنان و جوانان در ترویج صلح.

۲- توسعه‌ی حقوق

- حقوق مدنی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و محیطزیست.

۳- حکمرانی خوب^۳

- فرآیند دموکراتیزه شدن^۴ (حرکت به سمت مردم سالاری) و حاکمیت قانون؛^۵

- مشارکت شهروندی؛

- همکاری متقابل میان نمایندگان مجالس قانون گذاری و سازمانهای اجتماعی مدنی.

۴- ترویج حقوق بشر قابل حمایت

آن دسته از قواعد حقوق بشری که بدون هیچ گونه تفاوتی در کلیه کشورهای آسیایی قابل اجرا است.^(۵)

به این جهت، تاکنون تلاشهای بسیاری از

3. Good Governance

4. Democratization Process

5. The Rule of Law

6. The Rules of The Association of Asian Parliaments For Peace

ارائه نماید تا از نظر مطابقت با روح مفاد منشور مجمع، کنترل شوند. در صورت مغایرت با مفاد منشور، مجمع طی صدور قطعنامه‌ای از گروه ملی کشور مربوطه، تقاضای اصلاح خواهد کرد. براساس قسمت اخیر ماده (۲) منشور، رئیس پارلمان ملی هر کشور یا نماینده‌ای که از طرف وی تعیین می‌شود، در جلسات سالانه مجمع، ریاست گروه پارلمانی کشور مزبور را بر عهده خواهد داشت. همچنین «دبیرکل پارلمان»^۷

کشور مربوطه، دبیر کل گروه پارلمانی کشور مزبور، تلقی خواهد شد. هر گروه پارلمانی باید اهداف و موضوعات مندرج در منشور را بپذیرد. ضمن اینکه به لحاظ گزینش اعضا، هر گروه پارلمانی می‌تواند قوانین و مقررات خاص خویش را داشته باشد لکن به نحوی که با روح مفاد مندرج در منشور، منطبق باشند. در پاراگراف

الف) مجمع عمومی

مجمع عمومی، رکنی است که صلاحیت کامل و تامی را به منظور تعیین و تعریف سیاستها، خط مشیها و نحوه اداره مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح، در اختیار دارد.

مجمع عمومی، سالی یک مرتبه، در مکان و تاریخی که خود، قبلاً تعیین می‌کند اجلاسهای را برگزار می‌نماید. رئیس مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح و در غیاب وی، عضوی از مجلس مقننه کشور میزبان اجلاسیه که توسط

گروه پارلمانی کشور مزبور، تعیین می‌شود، ریاست جلسات مجمع عمومی را برعهده خواهد داشت. رئیس مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح با رأی اکثریت اعضای مجمع عمومی تعیین می‌شود و عضوی از مجلس قانون گذاری

مجلس ملی (مجلس اول) یا نهاد اصلی قانون گذاری در هر کشور است. به این جهت منظور از اصطلاح مزبور در کشورهایی که دارای پارلمان دو مجلسی هستند، رئیس مجلسی است که اختیارات مالی و قانون گذاری بیشتری نسبت به مجلس دیگر دارد. سایر اعضای گروه

پارلمانی یک کشور، می‌توانند عضو هر یک از مجالس قانون گذاری در کشور مربوطه (عضو

7. The Secretary - General of The Concerned Parliament

8. General Assembly

9. The Executive Council

10. The Secretariat

کشوری که میزبان جلسه بعدی مجموع عمومی است، عنوان «نایب رئیس» جلسه را خواهد داشت. دوره تصدی رئیس و نایب رئیس و اعضای شورای اجرایی، از آغاز یک نشست عمومی تا آغاز نشست بعدی آن، خواهند بود. اگر سمت نمایندگی رئیس مجمع در پارلمان کشور مربوطه، به هر دلیلی منقضی شود یا وی به هر نحوی قادر به انجام وظایف خویش نباشد، نایب رئیس، ریاست جلسه را بر عهده خواهد داشت. اگر نایب رئیس نیز به هر دلیلی قادر به انجام این مسئولیت نباشد، یکی از اعضای شورای اجرایی براساس حروف الفبا، وظایف ریاست جلسه را انجام خواهد داد.

ب) شورای اجرایی

شورای اجرایی، رکن دیگری از ارکان مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح است که از ترکیب یک رئیس، یک نایب رئیس و یک عضو به نمایندگی از هر گروه پارلمانی، (در حال حاضر در مجموع ۳۹ نفر) تشکیل شده است. کنترل و اداره امور اجرایی مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح، جز در مواردی که به صراحت در اختیار مجمع عمومی است، به شورای اجرایی اعطاء شده است. این شورا می تواند ضمن اعلان دقیق برنامه های هر نشست، اقدامات اجرایی و تدارکاتی لازم برای انجام آن برنامه ها را نیز رأساً کنترل یا اعمال نماید.

همچنین این احتمال وجود دارد که شورای اجرایی، برای برگزاری جلسات مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح، مکانی غیر از محل تعیین شده توسط مجمع عمومی را تعیین نماید. در این صورت، جلسات در محلی که شورای اجرایی تعیین کرده است، برگزار خواهد شد.

مجمع عمومی از یک رئیس، یک نایب رئیس و تمامی اعضای شورای اجرایی و حداکثر ۳ نماینده از اعضای مجالس مقننه هر یک از کشورها،^(۷) تشکیل می شود. حدنصاب رسمیت جلسات مجمع عمومی، حضور حداقل دو سوم اعضاست. «دبیران کل» پارلمانها، حق تصور بدون رأی در جلسات مجمع عمومی را خواهند داشت. مطابق ماده (۶) «مقررات مجمع آسیایی برای صلح»، برنامه کاری نشست مجمع عمومی، توسط شورای اجرایی تصویب خواهد شد و حداقل ۴۵ روز قبل از آغاز نشست توسط دبیرکل به اطلاع گروههای ملی کشورهای عضو، خواهد رسید.

تصمیمات مجمع عمومی، حتی الامکان به

شورای اجرایی ممکن است در خلال هر نشست سالانه، گزارشهایی را در موارد ذیل ارائه نماید:

۱- گزارشی از فعالیتهای مجمع پارلمانی آسیایی برای صلح تا تاریخ برگزاری آخرین نشست؛

۲- گزارشی درخصوص تخمین بودجه مجمع پارلمانی آسیایی برای صلح برای سال مالی بعدی؛

۳- ممیزی (حسابرسی) حسابهای مالی مجمع پارلمانی آسیایی برای صلح در آخرین سال مالی.

مطابق ماده (۸) «مقررات مجمع پارلمانی آسیایی برای صلح»، برنامه کارنشستهای شورای اجرایی، توسط دبیر کل تهیه و به تأیید رئیس مجمع خواهد رسید و حداقل سه هفته پیش از برگزاری نشست، به تمام کشورهای عضو مجمع ابلاغ خواهد شد.

همچنین، شورای اجرایی می تواند در زمینه های مختلف، از میان اعضای خویش، کمیته هایی را تأسیس نموده و انجام برخی از وظایف خویش را به آن کمیته ها، تفویض نماید. به علاوه این شورا می تواند در طول جلسات مجمع عمومی یا در خلال ۹۰ روز از برگزاری هر نشست مجمع عمومی و حتی در صورت لزوم، در فاصله زمانی مابین دو نشست سالانه مجمع عمومی، جلساتی را برگزار کند.

حد نصاب لازم جهت رسمیت هر نشست شورای اجرایی، حضور حداقل یک سوم اعضای شورا می باشد. تصمیمات این شورا، حتی الامکان به اتفاق آرا اتخاذ خواهد شد و در صورتی که اتفاق آراء حاصل نگردد، رأی اکثریت مطلق ملاک اعتبار خواهد بود.

ج) دبیرخانه

ماده (۶) «منشور مجمع پارلمانی آسیایی برای صلح» به طور مفصل به تشکیلات و ساختار «دبیرخانه» پرداخته است.

«مجمع پارلمانی آسیایی برای صلح» دارای یک دبیرخانه است که یک نفر به عنوان دبیرکل که به طور چرخشی سالانه از کشوری به کشور دیگر (هم زمان با برگزاری هر نشست سالانه) تغییر می کند، آن را اداره می نماید. دبیرکل از طرف رئیس مجمع و از میان اعضای گروههای پارلمانی کشورهای عضو، منصوب می شود و ضمن اداره کلیه امور دبیرخانه، دستیار رئیس مجمع نیز محسوب می گردد. مواد منشور مجمع پارلمانی آسیایی برای صلح، تصمیمات مجمع عمومی، شورای اجرایی و کمیته های تخصصی آن و تمام رویه های به کار گرفته شده توسط مجمع عمومی، همگی امور الزام آوری هستند که دبیرکل را در اجرای وظایفش هدایت می کنند. در صورت فوت، استعفا یا ناتوانی دائمی دبیرکل در خلال دوره تصدی، رئیس مجمع،

جهت مدت باقی مانده، فرد دیگری را به سمت دبیرکل، منصوب می‌نماید. دبیران کل پارلمانهای آسیایی، در خلال جلسات مجمع عمومی، می‌توانند نشست‌های جداگانه را برگزار نمایند.

آسیایی برای صلح»، زبان رسمی مجمع، زبان انگلیسی است لکن تا زمانی که مجمع به طور کامل قادر به تأمین سیستم مترجمی هم‌زمان برای تمامی کشورهای عضو گردد، آن دسته از اعضای مجمع که عضوی از پارلمان کشورهای «عرب زبان» هستند، اجازه خواهند داشت از مترجمان موثق و مورد اعتماد خویش، (غیر از مترجمان رسمی مجمع) استفاده نمایند.

۴- درآمدها، زبان رسمی و شیوه اصلاح مقررات و منشور مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح

۴-۱- درآمدهای عمومی مجمع

۴-۳- اصلاحات در مقررات داخلی و منشور مجمع

براساس ماده (۱۲) «مقررات مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح»، هر گروه ملی پارلمانی می‌تواند گزارش توجیهی و متن پیشنهادی خویش را درخصوص هرگونه تغییر یا اصلاح مفاد منشور یا مقررات داخلی که می‌خواهد در نشست بعدی مجمع عمومی مطرح سازد، حداقل ۳ هفته پیش از برگزاری نشست مربوطه، به دبیرکل ارائه کند تا جهت درج در دستور جلسات مجمع عمومی، در اختیار شورای اجرایی قرار گرفته و نسخه‌ای از آن نیز برای سایر گروه‌های ملی پارلمانی، ارسال شود.

درآمدهای عمومی مجمع، به طور سالانه، از طریق کمک‌های داوطلبانه کشورهای عضو، تأمین می‌شوند. البته به عنوان یک اصل کلی، در برگزاری هر نشست سالانه، پارلمان کشور میزبان، هزینه‌های مربوط به سازماندهی و فراهم کردن تدارکات لازم جهت برگزاری جلسات را تقبل خواهد کرد. مطابق مواد (۹) و (۱۲) «مقررات مجمع پارلمانهای آسیایی برای صلح»، سال مالی مجمع از یکم ژانویه هر سال تا سی و یکم دسامبر همان سال خواهد بود. دبیرکل مجمع، موظف است درآمدهای عمومی مجمع را دقیقاً در مواردی مصرف کند که شورای اجرایی تعیین کرده است. ضمن اینکه، ممیزی (حسابرسی) امور مالی مجمع، توسط حسابرسی که از جانب شورای اجرایی تعیین می‌گردد، انجام می‌شود.

۵- نگاهی به فعالیتها و عملکرد مجمع

پارلمانهای آسیایی برای صلح

از مصوبات بسیار مهم این نهاد، می‌توان به

۲-۲- زبان رسمی مجمع

مطابق ماده (۱۱) «منشور مجمع پارلمانهای

مندرج در بسیاری از اسناد بین‌المللی نظیر اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، کنوانسیون منع کلیه اشکال تبعیض، کنوانسیون منع شکنجه و کنوانسیون منع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان، تأکید دوباره‌ای صورت گیرد و اجرای بسیاری از قواعد مزبور، مورد تأیید مجدد واقع شود. البته برخی از مفاد پیش‌نویس ابتدایی منشور مزبور، به دلیل مغایرت با برخی از اسناد بین‌المللی، با مخالفت‌های جدی پاره‌ای سازمانهای غیردولتی حامی حقوق بشر، مواجه گردیده است. از جمله این موارد می‌توان به عدم توجه به اصول و مقررات استقلال قضایی و فرآیند دادرسی منصفانه و نیز چشم‌پوشی از قواعد مربوط به آموزش حقوق بشر، اشاره کرد. ظاهراً علت عدم توجه به این موارد، پاره‌ای ملاحظات سیاسی کشورها بوده که عملاً نیل به درک مشترک را غیرممکن ساخته است.

فرجام

در خاتمه می‌توان اذعان داشت که «مجمع

11. The Charter of Human Rights for Asian Nations
12. Culture of Peace
13. Good Governance
14. Democratization Process and The Rule of Law

تصویب طرح پیشنهاد «منشور حقوق بشر ملل آسیایی»^{۱۱} اشاره کرد. این پیشنهاد که در سومین اجلاس سالانه مجمع به تصویب رسید،^(۹) تاکنون (که در آستانه برگزاری هفتمین اجلاس سالانه مجمع هستیم)، همچنان در جریان تصویب نهایی قرار دارد و علی‌رغم تصویب ابتدایی مفاد پیش‌بینی آن، لکن ظاهراً قرار است بحث جدی در خصوص تصویب نهایی برخی از مفاد آن، از موضوعات اجلاس هفتم مجمع باشد. اهداف تعیین شده برای این منشور در سه قسمت قابل تفکیک است:

۱- فرهنگ صلح^{۱۲} (امنیت فردی و امنیت جمعی، نقش پارلمانها در ترویج صلح و بالاخره نقش زنان و جوانان در ترویج صلح)؛

۲- توسعه حقوقی (در ابعاد مختلف مدنی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی)؛

۳- حکمرانی خوب^{۱۳} (فرآیند دموکراتیک شدن و حاکمیت قانون^{۱۴} و مشارکت شهروندان در اداره امور)؛ در این زمینه، پیش‌نویس ابتدایی تهیه شد و به تصویب رسید ولی به دلیل نکات مبهم و نقایص فراوانی که داشت مورد تصویب نهایی قرار نگرفت و بحث در خصوص اصلاح و تکمیل مفاد آن، همچنان ادامه دارد.^(۱۰) در تهیه پیش‌نویس «منشور حقوق بشر ملل آسیایی»، تلاش شده تا بر قواعد و مقررات

بین الملل تحت سرپرستی و قیمومت برخی کشورهای صنعتی و توسعه یافته آسیایی هستند، یا جزایری هستند که به پاره‌ای از کشورهای آسیایی، وابستگی دارند و به این جهت، علی‌رغم اینکه بعضاً به طور کامل در قلمرو خاک قاره آسیا نیستند ولی به عنوان ناظر به جلسات مجمع، دعوت شده‌اند. برخی از کشورهای واقع در قلمرو خاک قاره‌ی آسیا نیز به این دلیل که دستیابی به اهداف مجمع را تقریباً امری محال تلقی کرده‌اند، به عضویت رسمی مجمع در نیامده و ترجیح داده‌اند که صرفاً به عنوان ناظر در مجمع حضور داشته باشند.

4. [www.aapp2000.org/local %20 Publish/Background/background.html](http://www.aapp2000.org/local%20Publish/Background/background.html).

5. [http://www.aapp2000.org/local %20publish/Background/background.html](http://www.aapp2000.org/local%20publish/Background/background.html).

۶. اعضای ازهر پارلمان ملی که عضو رسمی مجمع هستند و جهت حضور در جلسات سالانه به مجمع معرفی می‌شوند به عنوان گروه پارلمانی ملی کشور متبوع خویش محسوب می‌گردند. شیوه‌گزینش این اعضا، بسته به نظر پارلمان کشور مربوطه خواهد بود؛ به این جهت در برخی کشورها نظیر کره جنوبی، پارلمانی با رأی نمایندگان مجلس برگزیده می‌شوند و در برخی دیگر از کشورها نظیر عربستان سعودی، گروه پارلمانی، انتصابی هستند.

۷. شیوه تعیین این نمایندگان، بسته به نظر مجالس مقننه کشورهای مربوطه دارد؛ به این جهت ممکن است تعیین نمایندگان مزبور یا با نظر و تصویب مجالس انجام شود یا به انتخاب اعضای گروه پارلمانی کشور مربوطه صورت گیرد.

8. [http://www.aapp2000.org/local %20publish/Background.html](http://www.aapp2000.org/local%20publish/Background.html).

۹. این اجلاس از ۲۲ تا ۲۶ ژانویه سال ۲۰۰۱ در کشور کامبوج برگزار شد.

10. www.hrhc.net/sahrdc/hrfeatures/HRF27.htm.

منابع

1. The Charter and Rules of The Association of Asian Parliaments for Peace, Adopted by the General Assembly in 1999.

2. [http://www.aapp2000.org/local %20 publish/Background.html](http://www.aapp2000.org/local%20publish/Background.html)

3. [http://www.hrhc.net/Sahrdc/hrfeatures/HRF 27.html](http://www.hrhc.net/Sahrdc/hrfeatures/HRF27.html).

پارلمانهای آسیایی برای صلح» اگر چه در ساختار درونی و تشکیلات داخلی خود با نقایص و کاستیهای فزونی روبه‌روست و در عین حال هنوز نتوانسته است نقشی را که پارلمان اروپا در قاره اروپا ایفا می‌کند در قاره پهناور آسیا به نمایش بگذارد لکن تلاشهای زیادی را برای استقرار نظام همسان حقوق بشر در میان ملل آسیایی انجام شده است. مهم‌ترین این تلاشها، اقدام به تهیه پیش‌نویس «مشهور حقوق بشر ملل آسیایی» است که اگر چه هنوز دارای نقایص فراوانی بوده و همچنان بررسیهای دقیق و کارشناسی متبحرانه‌ای را طلب می‌کند، ولی در صورت توجه بیشتر پارلمانهای آسیایی به اهمیت و ضرورت وجود چنین نهادی در سطح قاره آسیا، با حمایتهای بیشتر، می‌تواند به نهادی قدرتمند برای حمایت از حقوق بشر ملل آسیایی تبدیل شود.

البته، باید توجه داشت که با عنایت به تفاوتهای موجود در آداب و رسوم، سنن، فرهنگها و نظامهای سیاسی کشورهای آسیایی، دستیابی به این مهم کار ساده‌ای نیست.

پانوشتها

۱. ایران در سال ۱۹۹۹ میلادی، منشور دیوان را امضاء نموده است.
۲. کشور ناورو (NAURU)، جزو معدود کشورهایی است که هنوز به عضویت سازمان ملل متحد در نیامده است.
۳. نکته قابل توجه اینکه، برخی از این کشورها یا از منظر حقوق